

Actualisatie flora- en faunaonderzoek aan de Parklaan in Boskoop

Natuur-Wetenschappelijk Centrum, Noorderelsweg 4A, 3329 KH Dordrecht

Actualisatie flora- en faunaonderzoek aan de Parklaan in Boskoop

Actualisatie flora- en faunaonderzoek aan de Parklaan in Boskoop

Opdrachtgever: Van Omme & De Groot B.V.

Uitvoering: Natuur-Wetenschappelijk Centrum

Veldwerk: Jan de Bruijn, Rob Haan, Koen Woerdenbag

Samenstelling: Vivian Maas

Foto's: Jan de Bruijn

Actualisatie flora- en faunaonderzoek aan de Parklaan in Boskoop [Samenst.: Maas, V.]
[Foto's: Bruijn, de, J.]. Met lit. opg., Dordrecht: Strix/NWC.

Trefw.: Flora- en faunawet, Parklaan, Boskoop, actualisatie

W811/ P13-097

Niets uit deze uitgave mag openbaar worden gemaakt of verveelvoudigd, door middel van; druk, fotokopie, microfilm of op enige andere wijze, zonder toestemming van de uitgever of de opdrachtgever.

Dordrecht, november 2013

Inhoud

1	Inleiding	5
2	Gebiedsbeschrijving en plannen	7
3	Wettelijk kader Flora- en faunawet	13
4	Methode	17
5	Resultaten	23
6	Effecten, verplichtingen en aanbevelingen	27

Referenties

Bijlagen:

Bijlage 1: Tabellen soorten Flora- en faunawet

Bijlage 2: Vleermuizen, ruimtelijke ingrepen en de Flora- en faunawet

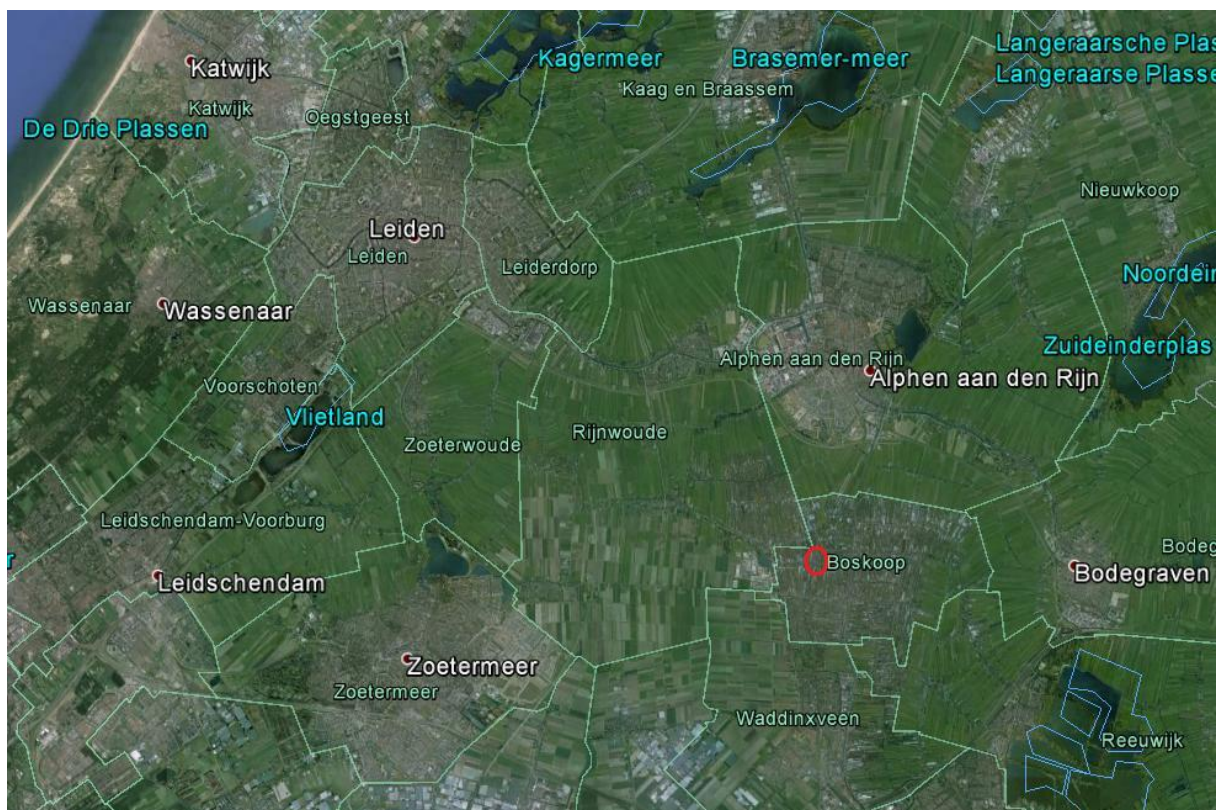
Bijlage 3: Vogels, ruimtelijke ingrepen en de Flora- en faunawet

1. Inleiding

Van Omme & De Groot BV is momenteel bezig met de ontwikkeling van deelfase twee van het project “Parklaan” in Boskoop. Hiervoor zullen de loodsen binnen het plangebied gesloopt worden, zullen bomen gekapt worden, zal een sloot gedempt en elders opnieuw gegraven worden en wordt beschoeiing vervangen.

Bij dergelijke ruimtelijke ingrepen dient, in het kader van de natuurwetgeving (Flora- en faunawet, Natuurbeschermingswet 1998 en Ecologische Hoofdstructuur), onderzoek gedaan te worden naar de aanwezige natuurwaarden en dient een beoordeling gemaakt te worden van eventuele negatieve effecten van de plannen op deze waarden. In 2006 is door Bureau Waardenburg reeds een quickscan flora en fauna uitgevoerd voor het vigerende bestemmingsplan (waar het plangebied deel van uitmaakt) op basis waarvan er in 2007 een ontheffing voor de Rugstreeppad (*Epidalea calamita*) en de Ringslang (*Natrix natrix*) is afgegeven door het ministerie. De nu te ontwikkelen deelfase van het project wijkt echter af van dit bestemmingsplan, waardoor er een nieuwe bestemmingsplanprocedure doorlopen dient te worden.

Omdat het onderzoek van Bureau Waardenburg inmiddels verouderd is, heeft Van Omme & De Groot BV het Natuur-Wetenschappelijk Centrum (NWC) gevraagd een actualisatie van het flora- en faunaonderzoek uit te voeren en te adviseren in het kader van de relevante natuurwetgeving.

Figuur 1: Ligging plangebied (rood omcirkeld) in de omgeving

Figuur 2: Begrenzing plangebied (rood omlijnd)

Bron kaartmateriaal: Google Earth

2. Gebiedsbeschrijving en plannen

Gebiedsbeschrijving

Het plangebied ligt ten zuiden van Alphen aan den Rijn, aan de Parklaan in Boskoop (provincie Zuid-Holland) (figuur 1) en bestaat uit drie delen: 2a, 2b en 2c (figuur 2).

Grofweg beslaat het plangebied de oostzijde van de spoorweg die door Boskoop loopt tussen de wegen “Zijde” en “Laag Boskoop”. De grenzen van het plangebied worden gevormd door de weg Laag Boskoop (noord), de Parklaan (west), een brede watergang (oost) (foto 1) en percelen met daarop bebouwing, verharding en verwilderde vegetatie (zuid). In het verleden deed een groot deel van het plangebied dienst als tuinbouwpolder.

Deelplangebied 2a bestaat momenteel voornamelijk uit verwilderde vegetatie (foto 2). Het gaat hierbij vooral om overblijfselen van tuinbouwgewassen die verwilderd zijn. Er is bebouwing aanwezig in de vorm van een bouwkeet en een nieuw woonhuis.

Binnen deelplangebied 2b is bebouwing aanwezig in de vorm van een tweetal loodsen, waarvan één van hout (foto 3) en een woonhuis. De rest van het plangebied bestaat voornamelijk uit een verwilderde vegetatie.

Tot slot zijn binnen deelplangebied 2c de bedrijfspanden en bijbehorende parkeergelegenheden van het bedrijf Camtech VOF aanwezig. De bebouwing bestaat voornamelijk uit een grote opslagloods (foto 4).

Foto 1: Brede watergang op de oostgrens van het plangebied

Foto 2: Verwilde tuinbouwgewassen binnen deelplangebied 2a

Beschermde gebieden

Het plangebied ligt niet in de buurt van een Natura 2000- gebied of ander natuurgebied dat onder de bescherming van de Natuurbeschermingswet 1998 valt. De dichtstbijzijnde beschermde natuurgebieden zijn De Wilck (7,5 kilometer) en Broekvelden, Vetenbroek en Polder Stein (6 kilometer). Om deze reden is geen toetsing aan de Natuurbeschermingswet 1998 nodig.

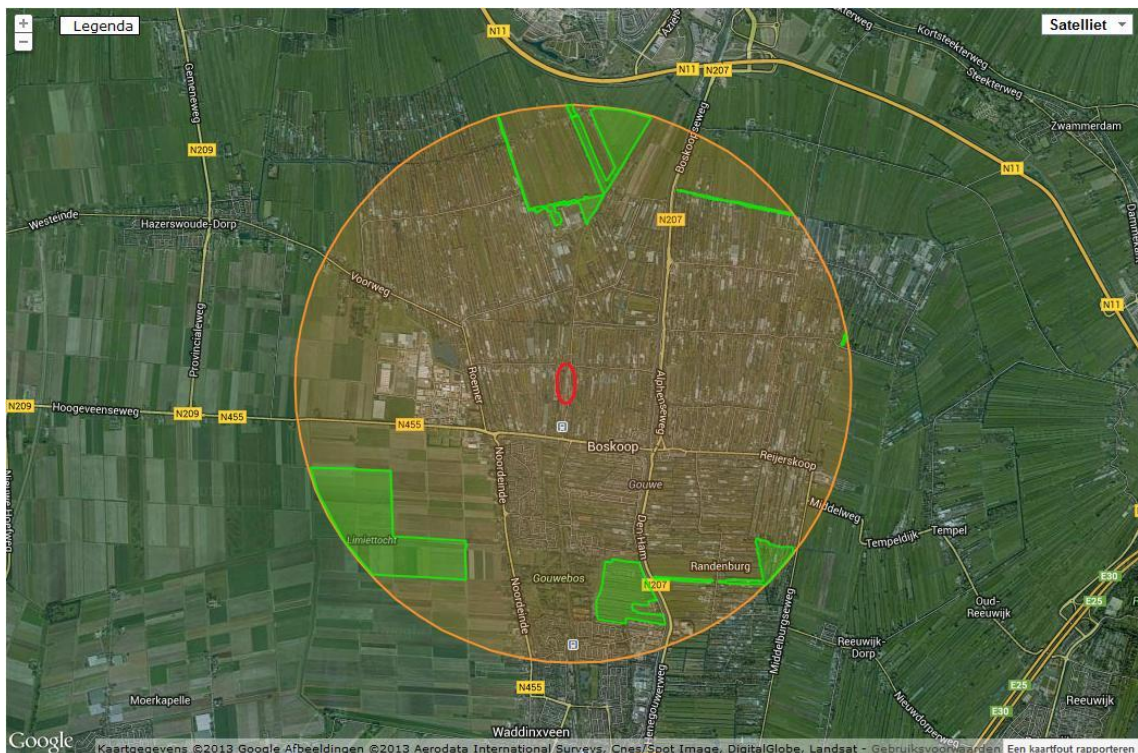

Foto 3: Houten loods binnen deelplangebied 2b

Foto 4: Opslagloods Camtech VOF

Daarnaast maakt het plangebied geen deel uit van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) (figuur 3). Het dichtstbijzijnde EHS-gebied ligt op circa 1,5 kilometer afstand. Omdat er, als gevolg van de voorgenomen plannen, geen oppervlakte aan EHS-gebied verloren gaat, is er geen toetsing aan de wet- en regelgeving omtrent de EHS nodig.

Figuur 3: Ligging plangebied (rood omcirkeld) t.o.v. EHS-gebieden (groen gearceerd)

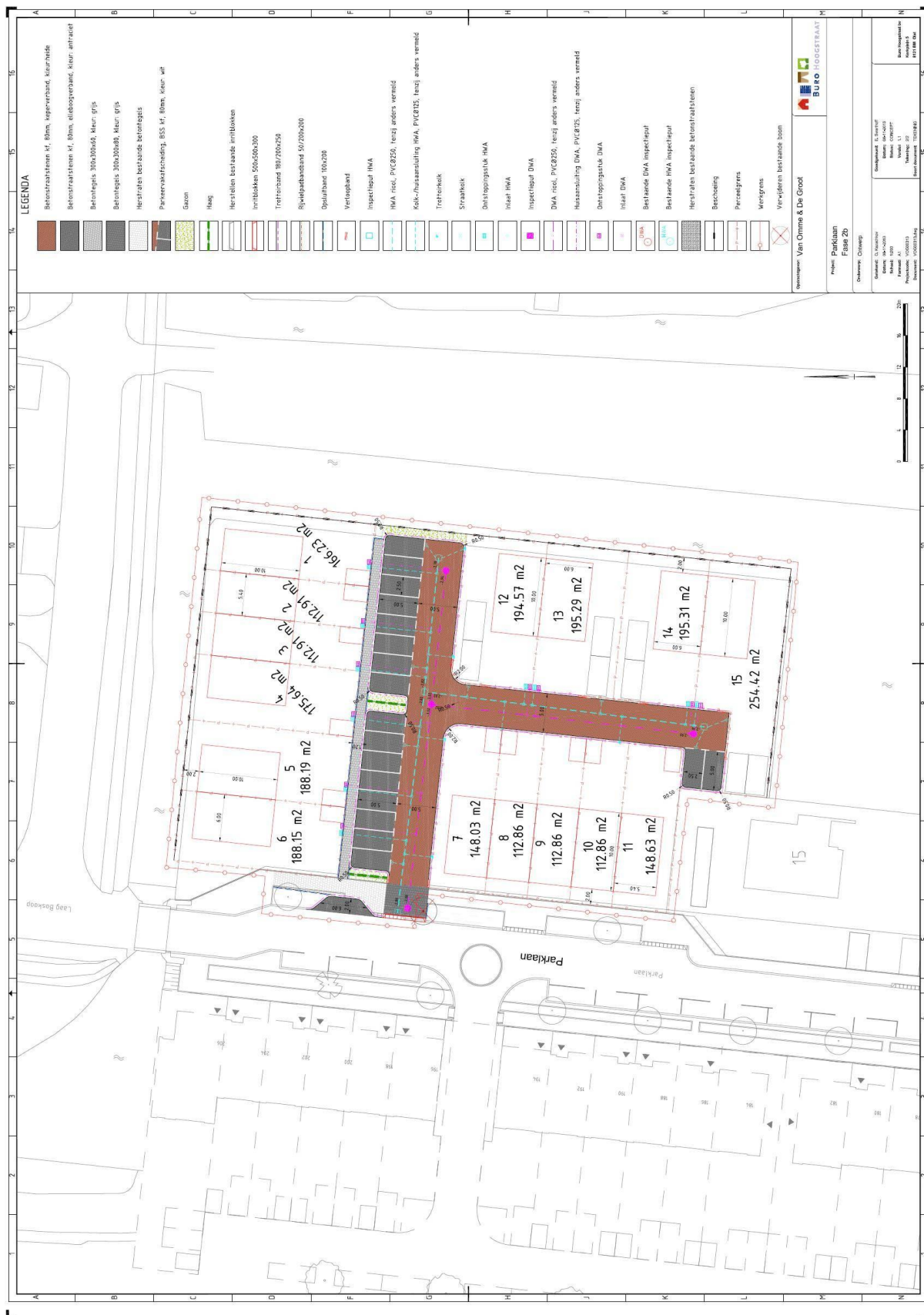
Bron: <http://www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/googlemapszoek.aspx>

Plannen

Binnen de deelplangebieden worden woningen met bijbehorende tuinen en parkeergelegenheden gerealiseerd. Het gaat hierbij om grondgebonden woningen. Figuren 4 en 5 op de volgende pagina's geven de toekomstige situatie weer.

Om de plannen te kunnen verwezenlijken, worden de loodsen die momenteel binnen de deelplangebieden aanwezig zijn, gesloopt. Daarnaast wordt de sloot die deelplangebieden 2a en 2b momenteel in tweeën deelt, gedempt. Hiervoor in de plaats wordt tussen deelplangebieden 2a en 2b een nieuwe waterpartij aangelegd. Verder zullen een aantal bomen gekapt worden, zal alle begroeiing verwijderd worden en zal de beschoeiing van de watergang die op de oostgrens van het plangebied ligt, vervangen worden. De woonhuizen binnen deelplangebieden 2a en 2b, blijven behouden.

Figuur 5: Toekomstige situatie binnen deelplangebied 2a aan de Parklaan in Boskoop

3. Wettelijk kader Flora- en faunawet

Een groot deel van de inheemse dier- en plantensoorten wordt in ons land beschermd door de Flora- en faunawet (2002). Deze wet bevat een aantal verbodsbepalingen, waarvan vooral artikel 8 t/m 13 van belang zijn in het kader van flora- en faunaonderzoek (tekstvak 1 op de volgende pagina). Deze verbodsbepalingen gelden overal in Nederland, ongeacht het type of de omvang van de werkzaamheden of activiteiten die uitgevoerd worden. De bepalingen van deze wet kunnen daarom van invloed zijn op ruimtelijke ingrepen, zoals het aanleggen van infrastructuur, het slopen en realiseren van bebouwing, het uitbreiden van industriegebieden, en het kappen van bomen. Bij dergelijke (ruimtelijke) activiteiten moet op basis van de Flora- en faunawet en in het kader van het zorgvuldigheidsbeginsel en het voorzorgsbeginsel (Algemene Wet Bestuursrecht) een toetsing plaatsvinden. Deze toetsing moet de volgende onderdelen bevatten:

- Inventarisatie van wettelijk strikt beschermde flora- en faunasoorten in het plangebied en binnen de invloedssfeer van de activiteit of het plangebied:
- Inventarisatie/beoordeling van (significant) nadelige effecten op deze beschermde soorten en hun habitat (zowel binnen het plangebied als binnen de invloedssfeer van het plangebied), als gevolg van de activiteit:
- Indien nodig een opname van maatregelen die de negatieve effecten op de beschermde soorten en hun leefgebieden mitigeren en/of compenseren.

Sinds 2005 zijn de beschermde soorten uit de Flora- en faunawet verdeeld in drie groepen, die middels de Algemene Maatregel van Bestuur (AMvB), artikel 75, ondergebracht zijn in drie tabellen (bijlage 1):

Tabel 1: Algemene soorten

Voor deze soorten geldt een vrijstelling. Indien deze soorten in of binnen de invloedssfeer van het plangebied voorkomen, hoeft geen ontheffing van verbodsbepalingen uit de Flora- en faunawet aangevraagd te worden. Wel dient de zorgplicht in acht genomen te worden.

Tabel 2: Overige soorten

Wanneer een door het ministerie goedgekeurde gedragscode van toepassing is op de activiteit, geldt een vrijstelling voor deze soorten. Indien deze soorten in of binnen de invloedssfeer van het plangebied voorkomen, hoeft geen ontheffing van verbodsbepalingen uit de Flora- en faunawet aangevraagd te worden. Wel moeten de activiteiten aantoonbaar uitgevoerd worden zoals in de gedragscode beschreven staat. Tevens geldt de zorgplicht.

Indien er geen goedgekeurde gedragscode van toepassing is op de activiteit of het niet mogelijk is om volgens een dergelijke gedragscode te werken, dient bij overtreding van verbodsbepalingen een ontheffing aangevraagd te worden.

Tekstvak 1: Verbodsbepalingen uit de Flora- en faunawet

Artikel 8 t/m 13 van de Flora- en faunawet:

Artikel 8: Het is verboden planten, behorende tot een beschermde inheemse soort, te plukken, te verzamelen, af te snijden, uit te steken te vernielen, te beschadigen, te ontwortelen of op enigerlei andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen.

Artikel 9: Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen.

Artikel 10: Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, opzettelijk te verontrusten.

Artikel 11: Het is verboden nesten, holen of andere voortplantingsplaatsen of vaste rust- of verblijfplaatsen van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren.

Artikel 12: Het is verboden eieren van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te zoeken, te rapen, uit het nest te nemen, te beschadigen of te vernielen.

Artikel 13: Het is verboden planten of producten van planten, of dieren dan wel eieren, nesten of producten van dieren, behorende tot een beschermde inheemse of beschermde uitheemse plantensoort onderscheidenlijk een beschermde inheemse of uitheemse diersoort, te vervoeren, ten vervoer aan te bieden, af te leveren, te gebruiken voor commercieel gewin of binnen of buiten het grondgebied van Nederland te brengen of onder zich te hebben.

De aanvraag wordt beoordeeld op de volgende punten:

- In welke mate wordt de functionaliteit van de vaste voortplantings-, rust- en/of verblijfplaats aangetast door de activiteit?
- Is er sprake van verstoring van de vaste voortplantings-, rust- en/of verblijfplaats?
- Komt de gunstige staat van instandhouding van de soorten in gevaar?

Soorten van Tabel 3: Soorten bijlage 1 AMvB/ bijlage IV Habitatrichtlijn (HRL)

Bij overtreding van verbodsbepalingen uit de Flora- en faunawet, dient een ontheffing aangevraagd te worden op grond van een wettelijk belang uit artikel 2 van het Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten (soorten bijlage 1 AMvB) of uit de Habitatrichtlijn (soorten bijlage IV HRL).

Deze belangen zijn:

- Bescherming van flora en fauna (b)
- Volksgezondheid of openbare veiligheid (d)
- Dwingende reden van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en voor het milieu wezenlijk gunstige effecten (e)
- Werkzaamheden in het kader van ruimtelijke inrichting/ontwikkeling (j)

De aanvraag wordt beoordeeld op de volgende punten:

- In welke mate wordt de functionaliteit van de vaste voortplantings-, rust- en/of verblijfplaats aangetast door de activiteit?
- Is er sprake van verstoring van de vaste voortplantings-, rust- en/of verblijfplaats?
- Is er een wettelijk belang (belang b, d, e of j)?
- Is er een andere bevredigende oplossing?
- Komt de gunstige staat van instandhouding van de soorten in gevaar?

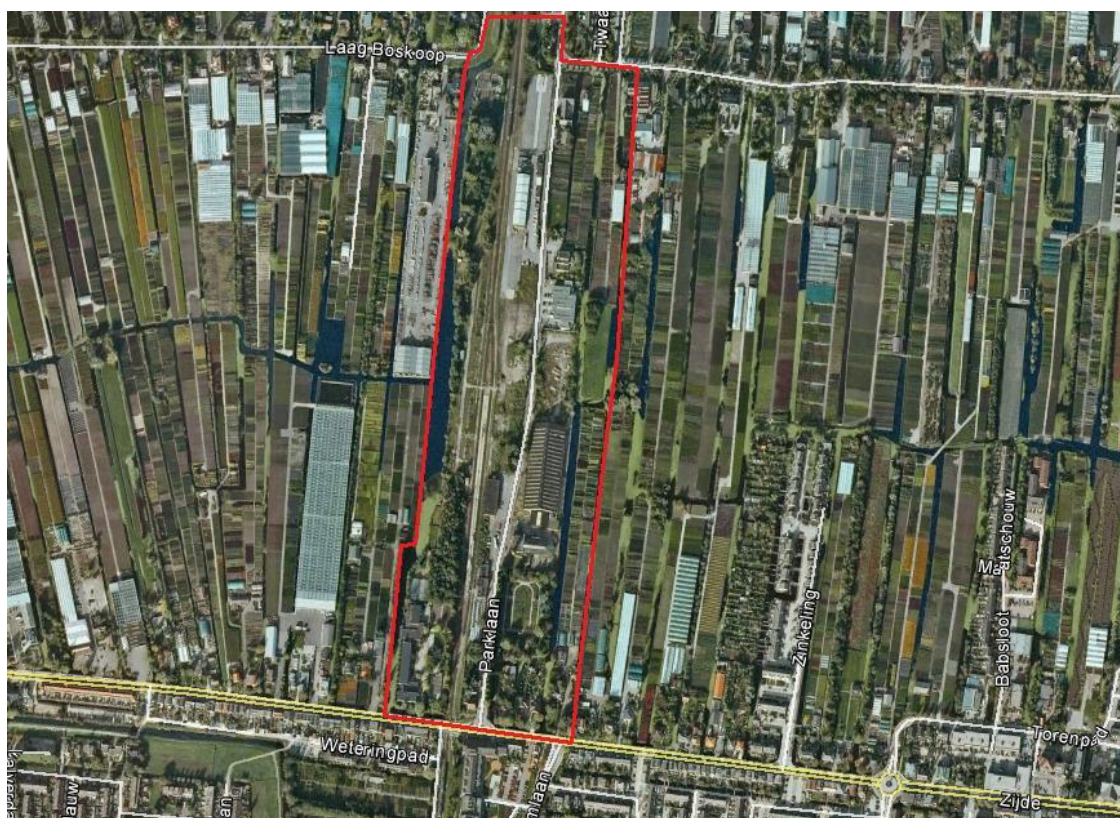
Bij de aanvraag van een ontheffing Flora- en faunawet zijn een activiteitenplan en, in sommige gevallen, een compensatieplan noodzakelijk. Hierin staan de bevindingen uit de flora- en faunatoets kort vermeld en worden maatregelen beschreven die uitgevoerd zullen worden om ervoor te zorgen dat de beschermde soorten in en binnen de invloedssfeer van het plangebied duurzaam in stand gehouden zullen worden.

4. Methode

De quickscan die uitgevoerd is, bestond uit een veldbezoek en een kort literatuuronderzoek, waarbij gebruik is gemaakt van informatie uit onderzoeken die in het verleden binnen of in de buurt van het plangebied hebben plaatsgevonden.

Literatuuronderzoek

Het plangebied dat in 2006 door Bureau Waardenburg onderzocht is, betrof een groter plangebied dan in voorliggende quickscan (figuur 5). Dit plangebied is door het bureau onderzocht op aanwezigheid van beschermde vaatplanten, vissen, amfibieën, reptielen, grondgebonden zoogdieren, vleermuizen, vogels en ongewervelden. Wat betreft vaatplanten zijn toentertijd exemplaren van de Zwanenbloem (*Butomus umbellatus*), de Gewone dotterbloem (*Caltha palustris palustris*) en de Kleine maagdenpalm (*Vinca minor*) aangetroffen. Deze drie soorten worden vermeld in tabel 1 van de Flora- en faunawet waardoor er bij ruimtelijke ontwikkelingen een vrijstelling geldt: een ontheffing of aanvullende maatregelen zijn niet nodig.

Figuur 5: Plangebied dat in 2006 door Bureau Waardenburg onderzocht is op het voorkomen van beschermde flora en fauna (rood omlijnd)

Hoewel uit verspreidingsgegevens van de Stichting RAVON blijkt dat de Bittervoorn (*Rhodeus amarus*) en de Kleine modderkruiper (*Cobitis taenia*) in de omgeving van het plangebied voorkomen, zijn deze beschermde vissoorten tijdens het onderzoek in

2006 niet aangetroffen. Bureau Waardenburg stelt in haar rapport dat de wateren binnen het plangebied matig geschikt zijn voor deze soorten. Dit omdat de waterkwaliteit vermoedelijk slecht is als gevolg van de tuinbouw en omdat er geen grote zoetwatermosselen gevangen zijn tijdens de bemonstering van de wateren (Achterkamp, B. & E.J.F. de Boer, 2006). Deze zijn van belang voor de voortplanting van de Bittervoorn. Tijdens het onderzoek in 2006 zijn geen strikt beschermde amfibieën waargenomen, maar omdat uit waarnemingsverslagen van de Stichting RAVON blijkt dat er binnen het plangebied waarnemingen zijn gedaan van de strikt beschermde Rugstreeppad, heeft Bureau Waardenburg een aanvullend onderzoek uitgevoerd om aanwezigheid van deze soort aan te kunnen tonen. Tijdens dit aanvullende onderzoek in 2006 is de soort ook daadwerkelijk binnen het plangebied aangetroffen. Wel constateerde Waardenburg dat het voortplantingshabitat binnen het plangebied matig geschikt is en dat het waarschijnlijk slechts om kleine aantallen rugstreeppadden gaat (Achterkamp, B. & E.J.F. de Boer, 2006).

Uit gegevens van de Stichting RAVON blijkt dat de Ringslang in de omgeving van het plangebied voorkomt. Tijdens het onderzoek in 2006 heeft Bureau Waardenburg geen waarnemingen gedaan van deze soort. Het bureau stelt echter in haar rapport dat de slootjes rond de boomkwekerijen in meer of mindere mate geschikt foerageerbiotoop vormen en dat geschikte broedhopen mogelijk aanwezig zijn op de kwekerijen en bij de volkstuinten binnen het plangebied (Achterkamp, B. & E.J.F. de Boer, 2006).

Strikt beschermde grondgebonden zoogdieren komen niet in de omgeving van het plangebied voor. Dit blijkt uit verspreidingsgegevens van de Zoogdierverseniging. In 2006 zijn geen grondgebonden zoogdiersoorten waargenomen, maar Bureau Waardenburg verwacht dat het plangebied als leefgebied fungeert voor grondgebonden zoogdieren die vermeld worden in tabel 1 van de Flora- en faunawet, waarvoor een vrijstelling geldt.

Bureau Waardenburg heeft in 2006 ook een aanvullend onderzoek naar vleermuizen uitgevoerd, waarbij in de avond geïnventariseerd is met behulp van een batdetector. Uit dit onderzoek kwam naar voren dat het plangebied niet van belang is voor vleermuizen. Dit omdat de bebouwing binnen het plangebied niet tot weinig geschikt is voor verblijfplaatsen van vleermuizen en omdat er geen belangrijke vliegroutes en/of foerageergebied binnen het plangebied aanwezig zijn (Achterkamp, B. & E.J.F. de Boer, 2006).

Wat betreft vogelsoorten, zijn in 2006 alleen algemeen voorkomende vogelsoorten waargenomen en zijn er geen aanwijzingen gevonden waaruit blijkt dat een vogelsoort met een vaste verblijfplaats gebruikmaakt van het plangebied.

Tot slot stelt Bureau Waardenburg in haar rapport dat het plangebied niet geschikt is als leefgebied voor de Groene glazenmaker (*Aeshna viridis*), omdat de plant waarvan de libel afhankelijk is (Krabbescheer) niet binnen het plangebied aanwezig is. Ook voor de Platte schijfhoren (*Anisus vorticulus*) vormt het plangebied geen geschikt leefgebied. Exemplaren van deze strikt beschermde waterslak zijn tijdens het onderzoek in 2006 ook niet aangetroffen.

In een rapport van Groenteam (2008) waarin de locatie “Torenpad Oost” in Boskoop is opgenomen, worden een aantal aandachtsoorten genoemd die mogelijk in het plangebied voor Torenpad-Oost voor zouden kunnen komen. Omdat dit plangebied relatief dichtbij het plangebied aan de Parklaan ligt, kan gesteld worden dat de genoemde soorten ook aandachtsoorten zijn voor het plangebied aan de Parklaan. Het gaat hier om de waterplant Krabbescheer, de libellensoort Groene glazenmaker, de Kleine modderkruiper, de Bittervoorn, de Platte schijfhoren, de Rugstreeppad, vleermuizen, de Ringslang en broedvogels (Van Oostenbrugge G-J., 2013). Hier voor is al besproken waarom het voorkomen van deze soorten binnen het plangebied, met uitzondering van de Rugstreeppad en de Ringslang, uitgesloten kan worden.

Tot slot heeft het NWC in 2010 een flora- en faunaonderzoek uitgevoerd aan het Torenpad in Boskoop (*L. Veen, 2010. W514 Project “Torenpad Oost” en de Flora- en faunawet*) en in 2013 aan de Babsloot in Boskoop (*V. Maas, 2013. W775 Flora- en faunaonderzoek aan de Babsloot in Boskoop in het kader van het bestemmingsplan “Torenpad Oost”*). Beide plangebieden liggen relatief dichtbij het plangebied aan de Parklaan.

Tijdens beide onderzoeken zijn exemplaren van de Kleine modderkruiper aangetroffen en in 2013 zijn aan de Babsloot ook exemplaren van de Platte schijfhoren gevonden. Om deze reden is het mogelijk dat deze soorten (inmiddels) ook binnen het plangebied aan de Parklaan voorkomen, ondanks dat Bureau Waardenburg de soorten in 2006 niet aan kon tonen.

Veldbezoek

Uit het literatuuronderzoek blijkt dat in ieder geval de Kleine modderkruiper, de Platte schijfhoren, de Rugstreeppad en de Ringslang binnen het plangebied aan de Parklaan voor kunnen komen. Omdat de omstandigheden binnen het plangebied in de jaren tussen 2006 en nu veranderd zijn (er hebben reeds bouwwerkzaamheden plaatsgevonden), zou het plangebied meer of minder geschikt geraakt kunnen zijn voor de Rugstreeppad en de Ringlang, maar ook voor andere strikt beschermde soorten. Om deze reden is tijdens het veldbezoek op 8 oktober 2013 door medewerkers van het NWC ook gelet op de aanwezigheid van strikt beschermde soorten uit andere soortgroepen. Naar de aanwezigheid van grondgebonden zoogdieren is echter geen onderzoek gedaan. Dit omdat er volgens verspreidingsgegevens van de Zoogdierverseniging, geen strikt beschermde grondgebonden zoogdieren aanwezig zijn in de omgeving van het plangebied. Ook is niet gelet op het voorkomen van beschermde dagvlinders, omdat het voorkomen van deze vlinders binnen het plangebied op basis van habitateisen en verspreidingsgegevens van de Vlinderstichting niet verwacht wordt. Bovendien zijn deze vlindersoorten meestal gebonden aan specifieke, vaak minder algemeen voorkomende biotopen en is het merendeel van deze soorten erg zeldzaam. De voorgenomen plannen zullen daarom geen nadelige gevolgen voor deze soortgroep met zich meebrengen. Wel is gelet op aanwezigheid van vogels met

een vaste verblijfplaats en op geschiktheid van de aanwezige bebouwing en bomen voor deze verblijfplaatsen en verblijfplaatsen van vleermuizen.

De gemiddelde temperatuur tijdens het veldbezoek op 8 oktober bedroeg 15,0 °C. Het was vrijwel geheel bewolkt en de wind kwam uit zuidwestelijke richting met een gemiddelde snelheid van 2,9 meter per seconde (KNMI.nl, Rotterdam, 2013).

Vleermuizen

Het plangebied is beoordeeld op de mogelijke waarde voor vleermuizen (bijlage 2). Hierbij is gelet op de geschiktheid van de aanwezige bebouwing als verblijfplaats voor deze dieren: aanwezigheid van spouwgangen en andere openingen in muren en daken, meststroken bij eventuele invliegopeningen en type bouw materiaal. Daarnaast is beoordeeld in hoeverre de bomen binnen het plangebied geschikt zijn als verblijfplaats voor vleermuizen. Hierbij is gelet op de ouderdom van de bomen, de aanwezigheid van holtes en spleten en de kenmerken van deze holtes en spleten. Ook is beoordeeld of er binnen en in de directe omgeving van het plangebied potentieel belangrijke vliegroutes en foerageergebied voor vleermuizen aanwezig zijn, zoals bomenrijen, andere groene, lijnvormige landschapselementen en (kleinschalige) weilanden en andere (half) open gebieden. Hierbij is ook gelet op het aanbod van geschikt foerageergebied in de omgeving van het plangebied.

Vogels met een vaste verblijfplaats

Het ministerie van Economische Zaken (EZ) heeft een aantal vogelsoorten aangewezen als zijnde 'vogels met een vaste verblijfplaats' (bijlage 3). Verblijfplaatsen van dergelijke vogelsoorten worden jaarrond beschermd door de Flora- en faunawet, inclusief hun functionele leefomgeving. Dit wil zeggen dat het leefgebied zodanig beschermd is dat, bij ingrepen, de betreffende soort zijn verblijfplaats zal moeten kunnen blijven gebruiken.

Het plangebied en de directe omgeving zijn daarom onderzocht op de aanwezigheid van nesten die jaarrond beschermd zijn. Dit is gedaan door te letten op sporen (braakballen, veren, uitwerpselen en dergelijke), nesten en aan de hand van geluiden en zichtwaarnemingen van de betreffende vogelsoorten. Ook is gelet op territorium-indicerend gedrag van vogels. Tevens is beoordeeld of het gebied een significant onderdeel zou kunnen uitmaken van de functionele leefomgeving van een vogelsoort met een vaste verblijfplaats.

Vissen

Omdat het NWC in 2010 en 2013 in de buurt van het plangebied waarnemingen van de Kleine modderkruiper heeft gedaan en de omstandigheden binnen het plangebied in de periode 2006 tot nu veranderd zijn, kan niet met voldoende zekerheid uitgesloten worden dat de soort aanwezig is binnen het plangebied en zijn de watergangen binnen het plangebied tijdens de quickscan op 8 oktober 2013 steekproefs-

gewijs bevist met behulp van schepnetten en elektrovisapparatuur om exemplaren van de Kleine modderkruiper en eventueel de Bittervoorn te kunnen vangen.

Reptielen

In 2006 werd het plangebied door Bureau Waardenburg als (deels) geschikt bevonden voor de Ringslang als foerageergebied en mogelijk ook als voortplantingsgebied (door aanwezigheid van broedhopen). Omdat de omstandigheden inmiddels veranderd zijn, is de kans aanwezig dat het plangebied meer of minder geschikt is geraakt voor deze soort. Daarom is op 8 oktober 2013 door het NWC opnieuw beoordeeld in hoeverre het plangebied geschikt is als leefgebied voor de Ringslang. Hierbij is gezocht naar potentiële broedhopen en naar exemplaren van de soort.

Amfibieën

Bureau Waardenburg heeft in 2006, binnen het plangebied, waarnemingen van de Rugstreeppad gedaan. Sinds 2006 zijn de omstandigheden binnen het plangebied echter veranderd, waardoor het plangebied meer of minder geschikt geraakt kan zijn voor deze soort. Om deze reden heeft het NWC tijdens het veldbezoek op 8 oktober 2013 opnieuw beoordeeld in hoeverre het plangebied geschikt is als leefgebied voor de Rugstreeppad. Daarnaast is gezocht naar exemplaren van de soort.

Ongewervelden

Gegevens van EIS-Nederland laten zien dat de Platte schijfhoren (*Anisus vorticulus*) in de omgeving van het plangebied voorkomt en in 2013 zijn waarnemingen van de soort gedaan aan de Babsloot in Boskoop. Omdat de Babsloot op een relatief kleine afstand van het plangebied aan de Parklaan ligt, zijn de watergangen binnen het plangebied tijdens de quickscan op 8 oktober 2013 beoordeeld op de mate van geschiktheid als leefgebied voor deze soort. Tevens is de watergang met behulp van een schepnet bemonsterd. Hierbij is het schepnet door de onderwatervegetatie gehaald. Vervolgens is dit monster in een emmer gedaan en zijn alle aanwezige schijfhorens (alle soorten) verzameld. Deze zijn meegenomen en gedetermineerd in het laboratorium.

Ook de Groene glazenmaker komt in de omgeving van het plangebied voor. Dit blijkt uit verspreidingsgegevens van Libellennet. Ook in het rapport van het Groenteam wordt de Groene glazenmaker als aandachtsoort genoemd. In 2006 werd het plangebied als niet geschikt beoordeeld voor deze soort, maar vanwege de veranderde omstandigheden is het plangebied opnieuw beoordeeld op geschiktheid. Hierbij is onder andere gelet op aanwezigheid van de waardplant van de libel: Krabbescheer (*Stratiotes aloides*).

Vaatplanten

Door Bureau Waardenburg zijn in 2006 alleen beschermde plantensoorten uit tabel 1 van de Flora- en faunawet gevonden. Vanwege de veranderde omstandigheden bin-

nen het plangebied is het gebied tijdens het veldbezoek op 8 oktober 2013 dekkend onderzocht op de aanwezigheid van beschermde soorten vaatplanten. Voor soorten waarvan de bloeiperiode al voorbij was, is beoordeeld of er binnen het plangebied geschikt biotoop aanwezig is.

5. Resultaten

Vleermuizen

Tijdens het veldbezoek werd duidelijk dat de te slopen loodsen niet geschikt zijn als verblijfplaats voor vleermuizen. Alle loodsen bestaan uit enkelwandige muren zonder spouwmuur, waardoor de omstandigheden in de loodsen weersafhankelijk zijn: in de winter heersen hier te koude omstandigheden en in de zomer te warme. De houten loods is daarnaast erg tochtig doordat de planken niet goed op elkaar aansluiten (foto 5). Bovendien geldt voor alle loodsen dat ruimtes waarin vleermuizen kunnen wegkruipen vrijwel geheel ontbreken. De woonhuizen binnen de deelplangebieden zijn wel geschikt als vaste verblijfplaats voor vleermuizen. Dit omdat hierin spouwmuren aanwezig zijn en de vleermuizen deze via onder andere de spouwgaten kunnen bereiken (foto 6).

Foto 5: Tochtige houten loods met golfplaten dak

Foto 5: Spouwgaten in woonhuis met nr. 125

Er is binnen de deelplangebieden geen potentieel belangrijk foerageergebied aangetroffen. Vleermuizen zouden deelplangebied 2a (vanwege de begroeiing die insecten aantrekt) en de watergang op de oostgrens van de deelplangebieden kunnen gebruiken om te foerageren, maar dit betreft geen essentieel foerageergebied. Dit omdat er in de directe omgeving van het plangebied voldoende geschikt foerageergebied aanwezig is waarnaar de vleermuizen, wanneer nodig, kunnen uitwijken. Bovendien blijft de watergang, en daarmee het foerageergebied, tijdens en na de geplande werkzaamheden behouden en worden er in de toekomstige situatie ook tuinen gerealiseerd waarboven vleermuizen kunnen (blijven) foerageren.

Binnen het plangebied zijn geen doorgaande, lijnvormige beplantingsstructuren aanwezig die dienst zouden kunnen doen als vliegroute. Om deze reden kan de aanwezigheid van een potentieel belangrijke vliegroute uitgesloten worden.

Vogels met een vaste verblijfplaats

De houten loods binnen deelplangebied 2b is in principe geschikt als verblijfplaats voor de Kerkuil (*Tyto alba*) en de Steenuil (*Athene noctua*). Van deze vogelsoorten is bekend dat zij verblijfplaatsen in dergelijke schuren en loodsen kunnen hebben. Tijdens het veldbezoek is de loods onderzocht, waarbij onder andere gezocht is naar uit-werpselen, braakballen, veren en andere aanwijzingen waaruit blijkt dat de loods in gebruik is door een kerkuil of steenuil. Dergelijke sporen zijn niet gevonden, waarmee de aanwezigheid van een verblijfplaats van deze twee vogelsoorten met een vaste verblijfplaats uitgesloten kan worden.

De te slopen loodsen zijn niet geschikt als verblijfplaats voor de Huismus (*Passer domesticus*) en de Gierzwaluw (*Apus apus*). Dit omdat het bedrijfspannend van Camtech VOF een plat dak heeft, waardoor er geen ruimte is voor huismussen en gierzwaluwen om in te vliegen en een verblijfplaats te kunnen hebben. De loodsen binnen deelplangebied 2b zijn niet geschikt omdat er geen mogelijkheden zijn voor de Huismus en de Gierzwaluw om onder het dak een verblijfplaats te hebben: het gaat om een dak dat bestaat uit een enkele laag kunststof golfplaten (foto 5 en 7).

Foto 7: Enkel dak van kunststof golfplaten

In geen van de bomen of struiken binnen en rondom het plangebied zijn jaarrond beschermde nesten aangetroffen. Ook zijn er geen aanwijzingen (braakballen, uitwerpselen, veren en dergelijke) gevonden waaruit blijkt dat een vogel met een vaste verblijfplaats gebruikmaakt van de deelplangebieden.

Vissen

Tijdens het veldbezoek zijn geen exemplaren van de Kleine modderkruiper en de Bittervoorn aangetroffen. Ook zijn geen andere beschermde vissoorten gevangen. De enige vissoort die in de watergang op de oostgrens van de deelplangebieden gevangen werd, is de Tiendoornige stekelbaars (*Pungitius pungitius*). Hiervan zijn zeven exemplaren gevangen.

Ook zijn er in de watergangen binnen het plangebied geen zoetwatermosselen gevonden.

Reptielen

Op 8 oktober zijn geen exemplaren of sporen (onder andere vervellingshuidjes) van de Ringslang aangetroffen binnen de plangebieden. Daarnaast werd geconstateerd dat de plangebieden weinig tot niet geschikt zijn voor deze soort. Dit omdat open, zonnige plekken die de slang nodig heeft om op te warmen ontbreken: de plangebieden worden (op plaatsen waar geen bebouwing aanwezig is) vrijwel geheel overwoekerd door vegetatie. Ook zijn er geen geschikte broedhopen gevonden. Wel is het mogelijk dat de soort de onbebouwde delen van de deelplangebieden gebruikt als foerageergebied en ook de nabijheid van water is gunstig.

Amfibieën

Exemplaren van de Rugstreeppad zijn niet waargenomen tijdens het veldbezoek. De deelplangebieden zijn ook weinig tot niet geschikt als leefgebied voor deze soort. Net als de Ringslang heeft de Rugstreeppad ook zonnige, open plekken nodig om zich op te kunnen warmen. Daarnaast ontbreekt geschikt voortplantingswater: de watergangen binnen de plangebieden zijn te diep met te steile oevers waardoor het water niet voldoende opwarmt.

Wel zijn exemplaren van de Kleine watersalamander (*Lissotriton vulgaris*), de Bruine kikker (*Rana temporaria*), de Gewone pad (*Bufo bufo*) en de Middelste groene kikker (*Pelophylax kl. esculentus*) waargenomen.

Ongewervelden

Tabel 1 geeft weer welke waterslakken gevangen zijn tijdens het veldbezoek. Te zien is dat er geen platte schijfhorens gevangen zijn. De watergangen binnen het plangebied vormen ook geen optimaal leefgebied voor deze soort: op veel plekken ontbreekt watervegetatie. De waterslakken die wel aangetroffen zijn binnen het plangebied worden niet beschermd door de Flora- en faunawet.

Tabel 1: Gevangen soorten waterslakken

Soort	Aantal
Gewone poelslak <i>Lymnaea stagnalis</i>	1
Draaikolkschijfhoren <i>Anisus vortex</i>	10
Gekielde schijfhoren <i>Planorbis carinatus</i>	2
Gewone schijfhoren <i>Planorbis planorbis</i>	3
Bronblaashoren <i>Physa fontinalis</i>	3
Ovale poelslak <i>Radix ovata</i>	4

Het plangebied is niet geschikt als leefgebied voor de Groene glazenmaker. Dit omdat de waardplant Krabbescheer geheel ontbreekt.

Vaatplanten

Er zijn binnen het plangebied geen beschermde vaatplanten aangetroffen. Het plangebied vormt ook geen geschikt biotoop voor dergelijke vaatplanten: veel beschermde soorten geven de voorkeur aan voedselarme omstandigheden en door de tuinbouw die in het verleden plaats heeft gevonden binnen de deelplangebieden, is de grond te voedselrijk om als groeiplaats voor beschermde vaatplanten te kunnen dienen.

6. Effecten, verplichtingen en aanbevelingen

Vleermuizen

De te slopen loodsen binnen de deelplangebieden zijn niet geschikt als vaste verblijfplaats voor vleermuizen. Bij de sloop van deze bebouwing zullen daarom geen verblijfplaatsen van vleermuizen verloren gaan, verstoord of aangetast worden, waardoor ook geen sprake is van overtreding van verbodsbepalingen uit de Flora- en faunawet. Ook Bureau Waardenburg kwam in 2006 tot deze conclusie. Bovendien werden er tijdens het vleermuisonderzoek in dat jaar geen vleermuizen binnen of in de directe omgeving van het plangebied waargenomen, hetgeen een aanwijzing is waaruit blijkt dat de deelplangebieden niet van belang zijn voor vleermuizen. Om deze reden zal er, als gevolg van de plannen, ook geen essentieel foerageergebied verloren gaan of in oppervlakte of kwaliteit afnemen.

Verstoring van foeragerende of passerende vleermuizen kan uitgesloten worden, omdat de werkzaamheden overdag uitgevoerd zullen worden. Hierdoor is er geen sprake van verstoring door licht of menselijke activiteiten.

Tot slot zijn er geen potentieel belangrijke vliegroutes aanwezig binnen of in de directe omgeving van het plangebied. Om deze reden zullen de voorgenomen plannen geen nadelige invloed op vliegroutes van vleermuizen hebben en zal er, ten aanzien van vliegroutes, geen overtreding van de Flora- en faunawet plaatsvinden.

Kortom: ten aanzien van vleermuizen vindt geen overtreding van verbodsbepalingen uit de Flora- en faunawet plaats, waardoor er, ten aanzien van deze soortgroep, geen verplichtingen gelden vanuit deze wet.

Vogels met een vaste verblijfplaats

Net zoals bij het onderzoek van Bureau Waardenburg in 2006 zijn tijdens het veldbezoek op 8 oktober 2013 geen jaarrond beschermde verblijfplaatsen van vogels gevonden. Ook zijn geen aanwijzingen gevonden waaruit blijkt dat een vogelsoort met een vaste verblijfplaats gebruikmaakt van de deelplangebieden. Daarnaast zijn de te slopen loodsen niet geschikt als vaste verblijfplaats voor de Huismus en de Gierzwaluw. Om deze redenen kan aanwezigheid van vaste verblijfplaatsen van vogels met voldoende zekerheid uitgesloten worden en zullen er door de voorgenomen plannen geen verbodsbepalingen uit de Flora- en faunawet overtreden worden: ten aanzien van deze soortgroep gelden er geen verplichtingen vanuit deze wet.

Wel dient rekening gehouden te worden met het broedseizoen van (alle) vogels (globaal van half maart - half juli) en wordt aanbevolen om de werkzaamheden buiten deze periode uit te voeren om verstoring van (in de omgeving) broedende vogels te voorkomen. Indien dit niet mogelijk is, dient voorafgaand aan de werkzaamheden door een ecologisch deskundige gecontroleerd te worden of broedgevallen aanwezig zijn.

Vissen

Er zijn geen beschermde vissoorten in de watergangen binnen de deelplangebieden aangetroffen. In overeenstemming met het onderzoek van Bureau Waardenburg in 2006, kan gesteld worden dat de watergangen slechts matig geschikt leefgebied vormen voor de Bittervoorn en de Kleine modderkruiper: zoetwatermosselen ontbreken en de waterkwaliteit is vermoedelijk slecht. Door dit gegeven en de relatief grote onderzoeksinspanning die tijdens het veldbezoek op 8 oktober 2013 geleverd is, kan met voldoende zekerheid gesteld worden dat de Bittervoorn en de Kleine modderkruiper niet binnen de plangebieden voorkomen. Om deze reden zullen er geen verbodsbepalingen uit de Flora- en faunawet overtreden worden en gelden er, ten aanzien van deze soorten, geen verplichtingen vanuit deze wet.

Reptielen

In overeenstemming met het onderzoek uit 2006, vormen de plangebieden ook in de huidige situatie geen optimaal leefgebied voor de Ringslang. Dit omdat geschikt voortplantingsbiotoop (broedhopen) en voldoende open, zonnige plekken ontbreken. Het is wel mogelijk dat de soort de niet bebouwde delen van de plangebieden incidenteel gebruikt om te foerageren. Om deze reden kan aanwezigheid van de Ringslang binnen het plangebied niet met voldoende zekerheid uitgesloten worden en dient aanvullend onderzoek uitgevoerd te worden of dient de in 2007 verleende ontheffing ten aanzien van deze soort verlengd te worden.

Amfibieën

Net zoals voor de Ringslang, vormen de plangebieden ook voor de Rugstreeppad geen optimaal leefgebied: geschikt voortplantingswater ontbreekt en ook open, zonnige plekken zijn vrijwel niet aanwezig binnen de plangebieden. Omdat de soort in 2006 (toen het plangebied ook al geen optimaal leefgebied vormde) toch is waargenomen door Bureau Waardenburg, kan aanwezigheid van de Rugstreeppad binnen het plangebied echter niet met voldoende zekerheid uitgesloten worden. Om deze reden dient aanvullend onderzoek uitgevoerd te worden of dient de in 2007 verleende ontheffing ten aanzien van deze soort verlengd te worden.

Ongewervelden

Omdat Krabbescheer (voor de Groene glazenmaker) binnen de deelplangebieden ontbreekt, de watergangen weinig tot niet geschikt zijn als leefgebied voor de Platte schijfhoren en deze soort ook niet is aangetroffen tijdens het veldbezoek op 8 oktober, kan aanwezigheid van deze strikt beschermde ongewervelden met voldoende zekerheid uitgesloten worden. Om deze reden is er geen sprake van overtreding van verbodsbepalingen uit de Flora- en faunawet en bestaan er, ten aanzien van ongewervelden, geen verplichtingen vanuit deze wet.

Vaatplanten

Tijdens de quickscan zijn geen strikt beschermde vaatplanten waargenomen. Het veldbezoek heeft voor een groot aantal strikt beschermde soorten buiten de bloei-periode plaatsgevonden, maar voor deze soorten is binnen het plangebied geen geschikt biotoop aanwezig. Om deze reden kan er, met voldoende zekerheid, vanuit gegaan worden dat er tijdens het veldbezoek geen soorten gemist zijn. Overtreding van de Flora- en faunawet ten aanzien van vaatplanten is daarom niet aan de orde en maatregelen of een ontheffing zijn niet nodig.

Overig

Tenslotte geldt voor alle plant- en diersoorten (ook de onbeschermde) de zorgplicht die in artikel 2 van de Flora- en faunawet voorgeschreven wordt. Deze houdt in dat mogelijke nadelige gevolgen voor planten en dieren, voor zover redelijk, zoveel mogelijk vermeden moeten worden. Dit kan bijvoorbeeld door een Egel (*Erinaceus europaeus*) die zich op het werkterrein bevindt te verplaatsen voordat gestart wordt met de werkzaamheden. Hiervoor is eerst een inspectie van het werkterrein nodig.

Referenties

Achterkamp, B. & E.J.F. de Boer, 2006. *Beoordeling beschermde soorten locatie Parklaan te Boskoop. Quickscan in het kader van de Flora- en faunawet*. Rapportnr. 06-067. Bureau Waardenburg, Culemborg.

KNMI, Rotterdam, 2013. *Het weer op ... was*. Beschikbaar op het World Wide Web:
[http://knmi.nl/klimatologie/daggegevens/index.cgi?day=document.forms\[Invoer\].day.value&month=document.forms\[Invoer\].month.value&year=document.forms\[Invoer\].year.value](http://knmi.nl/klimatologie/daggegevens/index.cgi?day=document.forms[Invoer].day.value&month=document.forms[Invoer].month.value&year=document.forms[Invoer].year.value)

Maas, V., 2013. *Flora- en faunaonderzoek aan de Babsloot in Boskoop in het kader van het bestemmingsplan "Torenpad Oost"*. W775. Natuur-Wetenschappelijk Centrum, Strix Uitgeverij, Dordrecht.

Oostenbrugge, van G-J., 2013. *Beoordeling "Flora- en faunaonderzoek aan de Babsloot in Boskoop in het kader van het bestemmingsplan Torenpad Oost"*. Omgevingsdienst Midden-Holland. Kenmerk: 2013074332

Ravon.nl

Soons, P.J.A., Huber, M & D. van der Meijden, 1999-nu, *Flora- en Faunawet bewerking en toelichting*. Band 1-5 Koninklijke Vermande, Den Haag

Veen, L., 2010. *Project "Torenpad Oost" en de Flora- en faunawet*. W514. Natuur-Wetenschappelijk Centrum, Strix Uitgeverij, Dordrecht

Vlinderstichting, 2013. *Overzicht Nederlandse dagvlinders*. Beschikbaar op het World Wide Web:
<http://vlinderstichting.nl/vlinders.php?id=165>

Zoogdieratlas.nl

Bijlage 1: Tabellen soorten Flora- en faunawet

Tabel 1: Algemene soorten

Voor deze soorten geldt een vrijstelling. Er hoeft geen ontheffing van de Flora- en faunawet aangevraagd te worden, maar wel moet de zorgplicht worden nagekomen.

Zoogdieren

Aardmuis	<i>Microtus agrestis</i>
Bosmuis	<i>Apodemus sylvaticus</i>
Bunzing	<i>Mustela putorius</i>
Dwergmuis	<i>Micromys minutus</i>
Dwergspitsmuis	<i>Sorex minutus</i>
Egel	<i>Erinaceus europaeus</i>
Gewone bosspitsmuis	<i>Sorex araneus</i>
Haas	<i>Lepus europaeus</i>
Hermelijn	<i>Mustela erminea</i>
Huisspitsmuis	<i>Crocidura russula</i>
Konijn	<i>Oryctolagus cuniculus</i>
Ondergrondse woelmuis	<i>Microtus subterraneus</i>
Ree	<i>Capreolus capreolus</i>
Rosse woelmuis	<i>Clethrionomys glareolus</i>
Tweekleurige bosspitsmuis	<i>Sorex coronatus</i>
Veldmuis	<i>Microtus arvalis</i>
Vos	<i>Vulpes vulpes</i>
Wezel	<i>Mustela nivalis</i>
Woelrat	<i>Arvicola terrestris</i>

Reptielen en amfibieën

Bruine kikker	<i>Rana temporaria</i>
Gewone pad	<i>Bufo bufo</i>
Kleine watersalamander	<i>Lissotriton vulgaris</i>
Meerkikker	<i>Pelophylax ridibundus</i>
Middelste groene kikker	<i>Pelophylax klepton esculentus</i>

Mieren

Behaarde bosmier	<i>Formica rufa</i>
Kale bosmier	<i>Formica polyctena</i>
Stronkmier	<i>Formica truncorum</i>
Zwartrugbosmier	<i>Formica pratensis</i>

Vervolg tabel 1: Algemene soorten

Slakken

Wijngaardslak	<i>Helix pomatia</i>
---------------	----------------------

Vaatplanten

Aardaker	<i>Lathyrus tuberosus</i>
Akkerklokje	<i>Campanula rapunculoides</i>
Brede wespenorchis	<i>Epipactis helleborine</i>
Breed klokje	<i>Campanula latifolia</i>
Gewone dotterbloem	<i>Caltha palustris</i> ssp. <i>palustris</i>
Gewone vogelmelk	<i>Ornithogalum umbellatum</i>
Grasklokje	<i>Campanula rotundifolia</i>
Grote kaardenbol	<i>Dipsacus fullonum</i>
Kleine maagdenpalm	<i>Vinca minor</i>
Knikkende vogelmelk	<i>Ornithogalum nutans</i>
Koningsvaren	<i>Osmunda regalis</i>
Slanke sleutelbloem	<i>Primula elatior</i>
Zwanenbloem	<i>Butomus umbellatus</i>

Tabel 2: Overige soorten

Als een goedgekeurde gedragscode van toepassing is op de activiteiten geldt een vrijstelling. Er hoeft geen ontheffing van de Flora- en faunawet aangevraagd te worden, maar de activiteiten moeten aantoonbaar worden uitgevoerd zoals in de gedragscode staat. Tevens geldt de zorgplicht.

Als niet gewerkt kan worden volgens een goedgekeurde gedragscode, maar wel maatregelen genomen kunnen worden om de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats te garanderen, hoeft geen ontheffing van de Flora- en faunawet aangevraagd te worden. Om zeker te weten of de mitigerende maatregelen voldoende zijn en er inderdaad geen ontheffing nodig is, kan een ontheffing aangevraagd worden om de maatregelen (goed) te laten keuren.

Als niet gewerkt kan worden volgens een goedgekeurde gedragscode en geen maatregelen genomen kunnen worden om de functionaliteit van de voortplantings- en/of rust- en verblijfplaats te garanderen, dient een ontheffing aangevraagd te worden. De aanvraag wordt beoordeeld op de volgende punten:

- In welke mate wordt de functionaliteit van de vaste voortplantings-, rust- en/of verblijfplaats aangetast door de activiteiten?
- Komt de gunstige staat van instandhouding niet in gevaar?

Zoogdieren

Damhert	<i>Cervus dama</i>
Edelhert	<i>Cervus elaphus</i>
Eekhoorn	<i>Sciurus vulgaris</i>
Grijze zeehond	<i>Halichoerus grypus</i>
Grote bosmuis	<i>Apodemus flavicollis</i>
Steenmarter	<i>Martes foina</i>
Wild zwijn	<i>Sus scrofa</i>

Reptielen en amfibieën

Alpenwatersalamander	<i>Mesotriton alpestris</i>
Levendbarende hagedis	<i>Zootoca vivipara</i>

Dagvlinders

Moerasparelmoervlinder	<i>Euphydryas aurinia</i>
Vals heideblauwtje	<i>Lycaeides idas</i>

Vissen

Kleine modderkruiper	<i>Cobitis taenia</i>
Meerval	<i>Silurus glanis</i>
Rivierdonderpad	<i>Cottus perifretum</i>

Vervolg tabel 2: Overige soorten

Vaatplanten

Aangebrande orchis	<i>Neottia ustulata</i>
Aapjesorchis	<i>Orchis simia</i>
Beenbreek	<i>Narthecium ossifragum</i>
Bergklokje	<i>Campanula rhomboidalis</i>
Bergnachtorchis	<i>Platanthera chlorantha</i>
Bijenorchis	<i>Ophrys apifera</i>
Blaasvaren	<i>Cystopteris fragilis</i>
Blauwe zeedistel	<i>Eryngium maritimum</i>
Bleek bosvogeltje	<i>Cephalanthera damasonium</i>
Bokkenorchis	<i>Himantoglossum hircinum</i>
Brede orchis	<i>Dactylorhiza majalis majalis</i>
Bruinrode wespenorchis	<i>Epipactis atrorubens</i>
Daslook	<i>Allium ursinum</i>
Dennenorchis	<i>Goodyera repens</i>
Duitse gentiaan	<i>Gentianella germanica</i>
Franjegentiaan	<i>Gentianopsis ciliata</i>
Geelgroene wespenorchis	<i>Epipactis muelleri</i>
Gele helmblom	<i>Pseudofumaria lutea</i>
Gevlekte orchis	<i>Dactylorhiza maculata</i>
Groene nachtorchis	<i>Dactylorhiza viridis</i>
Groensteel	<i>Asplenium viride</i>
Grote keverorchis	<i>Neottia ovata</i>
Grote muggenorchis	<i>Gymnadenia conopsea</i>
Gulden sleutelbloem	<i>Primula veris</i>
Harlekijn	<i>Anacamptis morio</i>
Herfstschröforchis	<i>Spiranthes spiralis</i>
Herfsttijloos	<i>Colchicum autumnale</i>
Hondskruid	<i>Anacamptis pyramidalis</i>
Honingorchis	<i>Herminium monorchis</i>
Jeneverbes	<i>Juniperus communis</i>
Klein glaskruid	<i>Parietaria judaica</i>
Kleine keverorchis	<i>Neottia cordata</i>
Kleine zonnedaauw	<i>Drosera intermedia</i>
Klokjesgentiaan	<i>Gentiana pneumonanthe</i>
Kluwenklokje	<i>Campanula glomerata</i>
Koraalwortel	<i>Corallorrhiza trifida</i>
Kruisbladgentiaan	<i>Gentiana cruciata</i>
Lange ereprijs	<i>Veronica longifolia</i>
Lange zonnedaauw	<i>Drosera anglica</i>
Mannetjesorchis	<i>Orchis mascula</i>

Vervolg tabel 2: Overige soorten

Maretak	<i>Viscum album</i>
Moeraswespenorchis	<i>Epipactis palustris</i>
Muurbloem	<i>Erysimum cheiri</i>
Parnassia	<i>Parnassia palustris</i>
Pijlscheefkelk	<i>Arabis hirsuta sagittata</i>
Poppenorchis	<i>Orchis anthropophora</i>
Prachtklokje	<i>Campanula persicifolia</i>
Purperorchis	<i>Orchis purpurea</i>
Rapunzelklokje	<i>Campanula rapunculus</i>
Rechte driehoeksvaren	<i>Gymnocarpium robertianum</i>
Rietorchis	<i>Dactylorhiza majalis praetermissa</i>
Ronde zonnedauw	<i>Drosera rotundifolia</i>
Rood bosvogeltje	<i>Cephalanthera rubra</i>
Ruig klokje	<i>Campanula trachelium</i>
Schubvaren	<i>Asplenium ceterach</i>
Slanke gentiaan	<i>Gentianella amarella</i>
Soldaatje	<i>Orchis militaris</i>
Spaanse ruiter	<i>Cirsium dissectum</i>
Spindotterbloem	<i>Caltha palustris araneosa</i>
Steenanjer	<i>Dianthus deltoides</i>
Steenbreekvaren	<i>Asplenium trichomanes</i>
Stengelloze sleutelbloem	<i>Primula vulgaris</i>
Stengelomvattend havikskruid	<i>Hieracium amplexicaule</i>
Stijf hardgras	<i>Catapodium rigidum</i>
Tongvaren	<i>Asplenium scolopendrium</i>
Valkruid	<i>Arnica montana</i>
Veenmosorchis	<i>Hammarbya paludosa</i>
Veldgentiaan	<i>Gentianella campestris</i>
Veldsalie	<i>Salvia pratensis</i>
Vleeskleurige orchis	<i>Dactylorhiza incarnata</i>
Vliegenorchis	<i>Ophrys insectifera</i>
Vogelnestje	<i>Neottia nidus-avis</i>
Voorjaarsadonis	<i>Adonis vernalis</i>
Wantsenorchis	<i>Anacamptis coriophora</i>
Waterdrieblad	<i>Menyanthes trifoliata</i>
Weideklokje	<i>Campanula patula</i>
Welriekende nachtorchis	<i>Platanthera bifolia</i>
Wilde gagele	<i>Myrica gale</i>
Wilde kievitsbloem	<i>Fritillaria meleagris</i>
Wilde marjolein	<i>Origanum vulgare</i>
Wit bosvogeltje	<i>Cephalanthera longifolia</i>
Witte muggenorchis	<i>Pseudorchis albida</i>

Vervolg tabel 2: Overige soorten

Zinkviooltje	<i>Viola lutea calaminaria</i>
Zomerklokje	<i>Leucojum aestivum</i>
Zwartsteel	<i>Asplenium adiantum-nigrum</i>
<u>Kevers</u>	
Vliegend hert	<i>Lucanus cervus</i>
<u>Kreeftachtigen</u>	
Rivierkreeft	<i>Astacus astacus</i>

Soorten van Tabel 3: Soorten bijlage 1 AMvB/ bijlage IV HRL

Als maatregelen genomen kunnen worden om de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats te garanderen, hoeft geen ontheffing van de Flora- en faunawet aangevraagd te worden. Om zeker te weten of de mitigerende maatregelen voldoende zijn en er inderdaad geen ontheffing nodig is, kan een ontheffing aangevraagd worden om de maatregelen (goed) te laten keuren.

Als geen maatregelen genomen kunnen worden om de functionaliteit van de voortplantings- en/of rust- en verblijfplaats te garanderen, dient een ontheffing aangevraagd te worden op grond van een wettelijk belang uit artikel 2 van het Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten (soorten bijlage 1 AMvB) of uit de Habitatrichtlijn (soorten bijlage IV HRL).

Deze belangen zijn:

- *Bescherming van flora en fauna (b)*
- *Volksgezondheid of openbare veiligheid (d)*
- *Dwingende reden van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en voor het milieu wezenlijk gunstige effecten (e)*
- En alléén voor soorten van bijlage 1 AMvB:
- *Uitvoering werkzaamheden in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling (j)*

De aanvraag wordt beoordeeld op de volgende punten:

- In welke mate wordt de functionaliteit van de vaste voortplantings-, rust- en/of verblijfplaats aangetast door de activiteiten?
- Is er een wettelijk belang (belang b, d, e of j)?
- Is er een bevredigende oplossing?
- Komt de gunstige staat van instandhouding niet in gevaar?

Soorten bijlage 1 AMvB:

Zoogdieren

Boommarter	<i>Martes martes</i>
Das	<i>Meles meles</i>
Eikelmuis	<i>Eliomys quercinus</i>
Gewone zeehond	<i>Phoca vitulina</i>
Veldspitsmuis	<i>Crocidura leucodon</i>
Waterspitsmuis	<i>Neomys fodiens</i>

Reptielen en amfibieën

Adder	<i>Vipera berus</i>
Hazelworm	<i>Anguis fragilis</i>
Ringslang	<i>Natrix natrix</i>
Vinpootsalamander	<i>Lissotriton helveticus</i>
Vuursalamander	<i>Salamandra salamandra</i>

Vervolg tabel 3: Soorten bijlage 1 AMvB/ bijlage IV HRL

Vervolg soorten bijlage 1 AMvB:

Vissen

Beekprik	<i>Lampetra planeri</i>
Bittervoorn	<i>Rhodeus amarus</i>
Elrits	<i>Phoxinus phoxinus</i>
Gestippelde alver	<i>Alburnoides bipunctatus</i>
Grote modderkruiper	<i>Misgurnus fossilis</i>
Rivierprik	<i>Lampetra fluviatilis</i>

Dagvlinders

Bruin dikkopje	<i>Erynnis tages</i>
Dwergblauwtje	<i>Cupido minimus</i>
Dwergdikkopje	<i>Thymelicus acteon</i>
Groot geaderd witje	<i>Aporia crataegi</i>
Grote ijsvogelvlinder	<i>Limenitis populi</i>
Heideblauwtje	<i>Plebeius argus</i>
Iepenpage	<i>Satyrium w-album</i>
Kalkgraslanddikkopje	<i>Spialia sertorius</i>
Keizersmantel	<i>Argynnis paphia</i>
Klaverblauwtje	<i>Polyommatus semiargus</i>
Purperstreepparelmoervlinder	<i>Brenthis ino</i>
Rode vuurvlinder	<i>Lycaena hippothoe</i>
Rouwmantel	<i>Nymphalis antiopa</i>
Tweekleurig hooibeestje	<i>Coenonympha arcania</i>
Veenbesparelmoervlinder	<i>Euphydryas aurinia</i>
Veenhooibeestje	<i>Coenonympha tullia</i>
Veldparelmoervlinder	<i>Melitaea cinxia</i>
Woudparelmoervlinder	<i>Melitaea diamina</i>
Zilvervlek	<i>Bolaria euphrosyne</i>

Vaatplanten

Groot zeegras	<i>Zostera marina</i>
---------------	-----------------------

Soorten bijlage IV HRL:

Zoogdieren

Bechsteins vleermuis	<i>Myotis bechsteinii</i>
Bever	<i>Castor fiber</i>
Bosvleermuis	<i>Nyctalus leisleri</i>
Brandts vleermuis	<i>Myotis brandtii</i>
Bruinvis	<i>Phocoena phocoena</i>

Vervolg tabel 3: Soorten bijlage 1 AMvB/ bijlage IV HRL

Vervolg soorten bijlage IV HRL:

Franjestaart	<i>Myotis nattereri</i>
Gewone baardvleermuis	<i>Myotis mystacinus</i>
Gewone dolfijn	<i>Delphinus delphis</i>
Gewone dwergvleermuis	<i>Pipistrellus pipistrellus</i>
Gewone grootoorvleermuis	<i>Plecotus auritus</i>
Grijze grootoorvleermuis	<i>Plecotus austriacus</i>
Grote hoefijzerneus	<i>Rhinolophus ferrumequinum</i>
Hamster	<i>Cricetus cricetus</i>
Hazelmuis	<i>Muscardinus avellanarius</i>
Ingekorven vleermuis	<i>Myotis emarginatus</i>
Kleine dwergvleermuis	<i>Pipistrellus pygmaeus</i>
Kleine hoefijzerneus	<i>Rhinolophus hipposideros</i>
Laatvlieger	<i>Eptesicus serotinus</i>
Lynx	<i>Lynx lynx</i> spp. lynx
Meervleermuis	<i>Myotis dasycneme</i>
Mopsvleermuis	<i>Barbastella barbastellus</i>
Noordse woelmuis	<i>Microtus oeconomus</i>
Otter	<i>Lutra lutra</i>
Rosse vleermuis	<i>Nyctalus noctula</i>
Ruige (Nathusius') dwergvleermuis	<i>Pipistrellus nathusii</i>
Tuimelaar	<i>Tursiops truncatus</i>
Tweekleurige vleermuis	<i>Vespertilio murinus</i>
Vale vleermuis	<i>Myotis myotis</i>
Watervleermuis	<i>Myotis daubentonii</i>
Wilde kat	<i>Felis silvestris</i>
Witflankdolfijn	<i>Lagenorhynchus acutus</i>
Witsnuitdolfijn	<i>Lagenorhynchus albirostris</i>

Reptielen en amfibieën

Boomkikker	<i>Hyla arborea</i>
Geelbuikvuurpad	<i>Bombina variegata</i>
Gladde slang	<i>Coronella austriaca</i>
Heikikker	<i>Rana arvalis</i>
Kamsalamander	<i>Triturus cristatus</i>
Knoflookpad	<i>Pelobates fuscus</i>
Muurhagedis	<i>Podarcis muralis</i>
Poelkikker	<i>Pelophylax lessonae</i>
Rugstreeppad	<i>Epidalea calamita</i>
Vroedmeesterpad	<i>Alytes obstetricans</i>
Zandhagedis	<i>Lacerta agilis</i>

Vervolg tabel 3: Soorten bijlage 1 AMvB/ bijlage IV HRL

Vervolg soorten bijlage IV HRL:

Dagvlinders

Donker pimpernelblauwtje	<i>Maculinea nausithous</i>
Grote vuurvliinder	<i>Lycaena dispar</i>
Pimpernelblauwtje	<i>Maculinea teleius</i>
Tijmblauwtje	<i>Maculinea arion</i>
Zilverstreephooibeestje	<i>Coenonympha hero</i>

Libellen

Bronslibel	<i>Oxygastra curtusii</i>
Gaffellibel	<i>Ophiogomphus cecilia</i>
Gevlekte witsnuitlibel	<i>Leucorrhinia pectoralis</i>
Groene glazenmaker	<i>Aeshna viridis</i>
Noordse winterjuffer	<i>Sympecma paedisca</i>
Oostelijke witsnuitlibel	<i>Leucorrhinia albifrons</i>
Rivierrombout	<i>Gomphus flavipes</i>
Sierlijke witsnuitlibel	<i>Leucorrhinia caudalis</i>

Vissen

Houting	<i>Coregonus maraena</i>
Steur	<i>Acipenser sturio</i>

Vaatplanten

Drijvende waterweegbree	<i>Luronium natans</i>
Groenknolorchis	<i>Liparis loeselii</i>
Kruipend moerasscherm	<i>Apium repens</i>
Zomerschroeforchis	<i>Spiranthes aestivalis</i>

Kevers

Brede geelrandwaterroofkever	<i>Dytiscus latissimus</i>
Gestreepte waterroofkever	<i>Graphoderus bilineatus</i>
Heldenbok	<i>Cerambyx cerdo</i>
Juchtleerkever	<i>Osmoderma eremita</i>

Tweekleppigen

Bataafse stroommossel	<i>Unio crassus</i>
-----------------------	---------------------

Slakken

Platte schijfhoren	<i>Anisus vorticulus</i>
--------------------	--------------------------

Bijlage 2: Vleermuizen, ruimtelijke ingrepen en de Flora- en faunawet

Vleermuizen en hun leefgebied zijn beschermd door de Flora- en faunawet. In geval van een ruimtelijke ingreep moet ruim van tevoren bekeken worden of deze ingreep nadelige invloed kan hebben op vleermuizen en hoe hiermee omgegaan moet worden.

Verblijfplaatsen

Vleermuizen maken het hele jaar door gebruik van verschillende verblijfplaatsen (o.a. in bomen en gebouwen). Grofweg zijn vleermuisverblijfplaatsen op te delen in winterverblijfplaats (waar overwinterd wordt), dagkwartieren (waar de mannetjes in de kraamkolonieperiode overdag zitten, alleen of in kleine groepjes), kraamkolonies (vrouwtjes en hun jongen, vaak in grote groepen), paarverblijven (waar gepaard wordt, vaak in het najaar, soms gelijk aan de winterverblijfplaats) en tussenkwartieren (gebruikt in de periode tussen overwinteren en de zomerperiode in). Per type verblijfplaats gebruiken vleermuizen vaak meerdere verblijven waar tussen gewisseld wordt, bijvoorbeeld wanneer elders het klimaat geschikter is of om aan parasieten te ontkomen. Vleermuizen zijn wel zeer honkvast wat betreft de diverse verblijven die ze gebruiken. Dit betekent dat hun verblijven belangrijk zijn voor instandhouding van de populatie en dat deze daarom beschermd worden door de Flora- en faunawet.

Sinds mei 2009 is het Vleermuisprotocol vastgesteld. Dit is opgesteld door het Netwerk Groene Bureaus en de Zoogdiervereniging VZZ in overleg met de Dienst Landelijk Gebied (DLG) en de Gegevensautoriteit Natuur (GaN). Het protocol dient als leidraad voor het bepalen hoe en hoe vaak geïnventariseerd moet worden om te voldoen aan de Flora- en faunawet. Let op: voor het bepalen of een gebouw of een potentieel geschikte boom van belang is als vleermuisverblijfplaats, is over het algemeen een relatief langlopend onderzoek nodig (van april t/m september/oktober) en zijn gemiddeld 4 tot 7 bezoeken nodig.

Maatregelen zijn nodig:

- indien sprake is van een verblijfplaats die van significant belang is of zou kunnen zijn en/of;
- indien vleermuizen aangetroffen zijn.

Er is over het algemeen sprake van een significant belangrijke verblijfplaats (ook wel vaste verblijfplaats genoemd, een verblijfplaats die van belang is voor een populatie) als:

- er sprake is van een kraamkolonie;
- er sprake is van een belangrijke overwinteringsplaats of paarplaats;
- er geen alternatieve verblijfplaatsen in de directe omgeving beschikbaar zijn;
- de gunstige staat van instandhouding van de (populatie van) de soort in het geding is bij het verdwijnen van de verblijfplaats.

De te nemen maatregelen moeten er voor zorgen dat verbodsbepalingen uit de Flora- en faunawet niet overtreden worden. Dit betekent dat er geen dieren gedood, verwond of actief verstoord mogen worden en dat in geval van significant belangrijke verblijfplaatsen deze behouden blijven of anderszins op een goede manier vervangen worden. De functie die het leefgebied voor de betreffende populatie vervult moet onverminderd blijven bestaan.

Om te voorkomen dat dieren gedood, verwond of actief verstoord worden, kunnen de volgende maatregelen nodig zijn:

- niet slopen in de winterslaapperiode (in deze periode kan zelden met zekerheid worden vastgesteld dat vleermuizen afwezig zijn in een potentieel geschikt en onoverzichtelijk object, omdat ze dan ook 's nachts passief zijn. Dat maakt ze in deze periode overigens extra kwetsbaar);
- vlak voor de sloop onderzoeken of er individuen aanwezig zijn in het te slopen object. Zijn deze wel aanwezig dan geldt dat in geval van een significant belangrijke verblijfplaats gewacht moet worden tot het dier of de dieren weg zijn, anders kan het dier/kunnen de dieren ook passief verjaagd worden (door verstoring van het microklimaat of 's nachts dichten van de invliegopening) mits zij niet verwond, gedood of actief verstoord worden.

Bij het verdwijnen van een verblijfplaats kunnen maatregelen bestaan uit het aanbieden van inpandige voorzieningen in nieuwbouw, zodat deze geschikt is voor vleermuizen om in te verblijven.

Om zeker te weten of de geplande maatregelen voldoende zijn kan een ontheffing aangevraagd worden bij de Dienst Regelingen. Een afwijzingsbrief, die stelt dat geen ontheffing nodig is, 'omdat als de voorgestelde maatregelen genomen worden er immers geen verboden overtreden worden' geldt als goedkeuring van de voorgestelde maatregelen. Zijn de maatregelen niet voldoende, dan moeten deze aangepast worden. Als dat niet mogelijk is, is een ontheffing nodig. Deze wordt alleen verstrekt in geval van projecten waarbij sprake is van groot openbaar belang.

Jachtgebied en vliegroutes

Naast verblijfplaatsen bestaat het leefgebied van vleermuizen uit foerageergebied en vliegroutes (vaak bomenrijen of waterlopen). Deze zijn ook beschermd als zij van significant belang zijn. Zij gelden als significant belangrijk indien bij aantasting de functionaliteit van de verblijfplaats(en) in het geding komt. Is dat het geval, dan zijn maatregelen nodig die dit voorkomen, anders is een ontheffing nodig. Ook hier geldt dat deze alleen verstrekt wordt in geval van projecten waarbij sprake is van groot openbaar belang.

Bijlage 3: Vogels, ruimtelijke ingrepen en de Flora- en faunawet

Als maatregelen genomen kunnen worden om de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats te garanderen, hoeft geen ontheffing van de Flora- en faunawet aangevraagd te worden. Om zeker te weten of de mitigerende maatregelen voldoende zijn en er inderdaad geen ontheffing nodig is, kan een ontheffing aangevraagd worden om de maatregelen (goed) te laten keuren.

Als geen maatregelen genomen kunnen worden om de functionaliteit van de voortplantings- en/of rust- en verblijfplaats te garanderen, dient een ontheffing aangevraagd te worden op grond van een wettelijk belang uit de Vogelrichtlijn.

Deze belangen zijn:

- *Bescherming van flora en fauna (b)*
- *Veiligheid van het luchtverkeer (c)*
- *Volksgezondheid of openbare veiligheid (d)*

De aanvraag wordt beoordeeld op de volgende punten:

- In welke mate wordt de functionaliteit van de vaste voortplantings-, rust- en/of verblijfplaats aangetast door de activiteiten?
- Is er een wettelijk belang (belang b, c en d)?
- Is er een bevredigende oplossing?
- Komt de gunstige staat van instandhouding niet in gevaar?

Bescherming van vogelnesten

Artikel 11 van de Flora- en faunawet luidt:

“Het is verboden nesten, hollen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren”.

Tijdens de werkzaamheden moet rekening gehouden worden met het broedseizoen van vogels. De Flora- en faunawet kent geen standaardperiode voor het broedseizoen. Het gaat er om of er sprake is van een broedgeval. De meeste vogels maken elk broedseizoen een nieuw nest of zijn in staat om een nieuw nest te maken. Deze vogelnesten voor eenmalig gebruik vallen alleen tijdens het broedseizoen (grofweg half maart-half juli) onder de bescherming van artikel 11 van de Flora- en faunawet. Voor deze soorten is geen ontheffing nodig voor werkzaamheden buiten het broedseizoen en ook niet als maatregelen worden getroffen die voorkomen dat deze soorten zich op de bouwplaats vestigen tijdens het broedseizoen.

Een (beperkt) aantal soorten bewoont het nest echter permanent of keert elk jaar terug naar hetzelfde nest. Verblijfplaatsen van deze vogelsoorten zijn *jaarrond* beschermd:

Nesten die het hele jaar door zijn beschermd

Voor de volgende categorieën gelden de verbodsbepalingen van artikel 11 van de Flora- en faunawet het *gehele* seizoen:

1. Nesten die, behalve gedurende het broedseizoen als nest, buiten het broedseizoen in gebruik zijn als vaste rust- en verblijfplaats (voorbeeld: Steenuil).

2. Nesten van koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk zijn van bebouwing of biotoop. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar (voorbeeld: Roek, Gierzwaluw en Huismus).
3. Nesten van vogels, zijnde geen koloniebroeders, die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar (voorbeeld: Ooievaar, Kerkuil en Slechtvalk).
4. Vogels die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen (voorbeeld: Boomvalk, Buizerd en Ransuil).

Nesten die *niet* het hele jaar door zijn beschermd

5. Nesten van vogels die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed of de directe omgeving daarvan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen. Categorie 5-soorten vragen extra onderzoek, ook al zijn hun nesten niet jaarrond beschermd; deze soorten zijn namelijk *wel* jaarrond beschermd als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen.

Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten die momenteel door het ministerie van Economische Zaken, Landbouw & Innovatie (EL&I) wordt gehanteerd:

Nesten van de volgende soorten zijn jaarrond beschermd indien ze nog in functie zijn:

Boomvalk	<i>Falco subbuteo</i>
Buizerd	<i>Buteo buteo</i>
Gierzwaluw	<i>Apus apus</i>
Grote gele kwikstaart	<i>Motacilla cinerea</i>
Havik	<i>Accipiter gentilis</i>
Huisemus	<i>Passer domesticus</i>
Kerkuil	<i>Tyto alba</i>
Oehoe	<i>Bubo bubo</i>
Ooievaar	<i>Ciconia ciconia</i>
Ransuil	<i>Asio otus</i>
Roek	<i>Corvus frugilegus</i>
Slechtvalk	<i>Falco peregrinus</i>
Sperwer	<i>Accipiter nisus</i>
Steenuil	<i>Athene noctua</i>
Wespendief	<i>Pernis apivorus</i>
Zwarte wouw	<i>Milvus migrans</i>

Nesten van de volgende soorten zijn niet jaarrond beschermd (categorie 5), maar hiervan is inventarisatie wel gewenst:

Blauwe reiger	<i>Ardea cinerea</i>
Boerenwaluw	<i>Hirundo rustica</i>
Bonte vliegenvanger	<i>Ficedula hypoleuca</i>
Boomklever	<i>Sitta europaea</i>
Boomkruiper	<i>Certhia brachydactyla</i>
Bosuil	<i>Strix aluco</i>
Brilduiker	<i>Bucephala clangula</i>
Draaihals	<i>Jynx torquilla</i>
Eider	<i>Somateria mollissima</i>
Ekster	<i>Pica pica</i>
Gekraagde roodstaart	<i>Phoenicurus phoenicurus</i>
Glanskop	<i>Parus palustris</i>
Grauwe vliegenvanger	<i>Muscicapa striata</i>
Groene specht	<i>Picus viridis</i>
Grote bonte specht	<i>Dendrocopos major</i>
Hop	<i>Upupa epops</i>
Huiswaluw	<i>Delichon urbica</i>
IJsvogel	<i>Alcedo atthis</i>
Kleine bonte specht	<i>Dendrocopos minor</i>
Kleine vliegenvanger	<i>Ficedula parva</i>
Koolmees	<i>Parus major</i>
Kortsnavelboomkruiper	<i>Certhia familiaris macrodactyla</i>
Oeverwaluw	<i>Riparia riparia</i>
Pimpelmees	<i>Parus caeruleus</i>
Raaf	<i>Corvus corax</i>
Ruigpootuil	<i>Aegolius funereus</i>
Spreeuw	<i>Sturnus vulgaris</i>
Tapuit	<i>Oenanthe oenanthe</i>
Torenvalk	<i>Falco tinnunculus</i>
Zeearend	<i>Haliaeetus albicilla</i>
Zwarte kraai	<i>Corvus corone</i>
Zwarte mees	<i>Parus ater</i>
Zwarte roodstaart	<i>Phoenicurus ochruros</i>
Zwarte specht	<i>Dryocopus martius</i>